

Česká pirátská strana
U Botiče 1390/3
140 00 Praha 4

Datová schránka b2i4r6j

Ředitel odboru autorského práva
Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

Datová schránka 8spaaaur

Odpověď na Váš dopis
MK 19161/2013 OAP

ze dne
23. 5. 2013

Naše značka
RP 5/2013

Praha
1. 6. 2013

Reakce na způsob vyřízení podnětu k dohledu nad kolektivními správci

Vážení pane řediteli,

Česká pirátská strana obdržela dne 23. 5. 2013 Váš dopis, sp. zn. MK 19161/2013 OAP, kterým reagujete na náš podnět ohledně kolektivní správy autorských práv podle zákona č. 121/2001 Sb., autorský zákon (dále jen „AutZ“). V podnětu jsme Ministerstvo kultury upozornili na jednání kolektivních správců, kteří podle našeho názoru neoprávněně znemožňují, aby autoři vykonávali právo na provozování vysílání svých děl podle autorského zákona a nutí autory k povinné kolektivní správě, ačkoliv to zákon nestanoví.

Ministerstvo kultury v uvedeném dopise dospělo k právnímu názoru, že provozovatel vysílání díla je povinen uzavřít hromadnou smlouvu s kolektivním správcem a naopak není oprávněn uzavřít smlouvu přímo s autorem. Podle našeho názoru však ze zákonných ustanovení žádná taková povinnost nevyplývá a postup kolektivních správců je neoprávněný. Jednání kolektivních správců je způsobilé poškodit velký počet nezávislých autorů, ale též vysílatelů a provozovatelů, kteří užívají díla výlučně se svolením jejich autorů, a proto žádáme o opětovné posouzení podnětu.

Dále se pro určitost zabýváme jen poskytováním licencí k autorským dílům hudebním, nicméně uvedená argumentace platí *mutatis mutandis* rovněž pro umělecké výkony.

Z dopisu ze dne 23. 5. 2013 vyplývají následující stanoviska Ministerstva kultury, která v rámci správního dozoru a právního posouzení zaujalo:

1. Za prvé údajně „dovětek § 101 odst. 9 [autorského zákona] týkající se tzv. rozšířené kolektivní správy znamená, že autor nemůže vyloučit účinky hromadné smlouvy v případě práva na provozování rozhlasového a televizního vysílání [svého díla]“ (strana 3).
2. Za druhé uvádíte, že tento závěr potvrzuje i nauka,¹ když uvádí, že „pro nositele práv účinky režimu práv povinně kolektivně spravovaných a režimu tzv. rozšířené kolektivní správy víceméně splývají“.

S těmito právními závěry souhlasíme, nicméně podle našeho názoru z nich Ministerstvo kultury nesprávně dovozuje, že uživatel musí uzavřít smlouvu s kolektivním správcem, i pokud má oprávnění přímo od autora.

Hromadné smlouvy jsou podle § 101 odst. 1 AutZ takové smlouvy, kterými kolektivní správce poskytne oprávnění k hromadně určeným předmětům ochrany; podle obsahu jde tedy o smlouvy

¹TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. Praha: Beck, 2007, XVIII, 971 s. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 829.

licenční. Podle § 101 odst. 9 AutZ poskytne-li hromadnou smlouvou příslušný kolektivní správce licenci k provozování vysílání určitého druhu děl, platí, že je takto licence poskytnuta nejen ve vztahu k příslušným druhům děl nositelů práv smluvně zastupovaných, ale i všech ostatních, kteří se pak považují za zastupované ze zákona. Smluvně nezastupovaný nositel práv nemůže podle § 101 odst. 9 *in fine* vůči uživateli a příslušnému kolektivnímu správci vyloučit účinky hromadné smlouvy. Autorský zákon tak při uzavírání hromadné smlouvy stanoví fikci zastupování, kterou autor nemůže vyloučit.

Obecně platí, že smlouva je projevem vůle stran zříditi mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy. Z ustanovení § 50 odst. 2 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“), vyplývá, že závazky ze smluv vznikají pouze mezi stranami, které se zavázaly, a nikdo nemůže být bez svého souhlasu nucen k účasti v konkrétním smluvním vztahu, ledaže zákon stanoví jinak. Právním účinkem licenční smlouvy je skutečnost, že poskytovatel licence uděluje nabyvateli oprávnění k užití díla zpravidla za ujednanou odměnu (§ 46 AutZ). Výše citované ustanovení § 101 odst. 9 AutZ *in fine* o nemožnosti vyloučit účinky hromadné smlouvy znamená, že popsané právní účinky hromadné smlouvy mezi kolektivním správcem jako poskytovatelem a uživatelem předmětů ochrany jako nabyvatelem licence nastávají bez ohledu na vůli autora, i když k uzavření hromadné smlouvy kolektivního správce nezmocnil nebo dokonce se zastoupením při jejím uzavření projevil nesouhlas. Nemožnost vyloučit licenční smlouvu se třetí stranou však autora nezabavuje práva udělit licenci jinému uživateli. Je-li totiž oprávnění dílo užít poskytnuto jiné osobě, autorovi v souladu s § 12 odst. 2 AutZ právo nezaniká, pouze mu vzniká povinnost strpět zásah jiné osoby do jeho práva v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy.

Nic na tom nemůže změnit ani skutečnost, že se smluvně nezastupovaný autor při uzavírání hromadné smlouvy kolektivním správcem považuje za zastupovaného ze zákona. Obsahem zastoupení je oprávnění jednat za jiného jeho jménem (§ 22 odst. 1 ObčZ), které může být v určitých případech stanoveno též zákonem (§ 23 ObčZ). Zastoupení obecně vzato nevylučuje, aby zastupovaný jednal též samostatně, pokud je k tomu způsobilý.² Autorský zákon navíc zřetelně vymezuje případy, kdy je zákonné zastupování povinné a samostatný výkon práv autorem či smluvní zastoupení jsou zakázané.³ Navíc zákon mluví pouze o nemožnosti vyloučit účinky hromadné smlouvy, které nastávají v zásadě mezi smluvními stranami, nikoliv vůči ostatním uživatelům předmětů ochrany.

Možnost samostatného výkonu práv autorem ani jeho smluvní zastoupení v případě rozšířené kolektivní správy ustanovením § 101 odst. 9 AutZ zakázány nejsou. Ze zákonného ustanovení vyplývá pro nezastupovaného autora jen povinnost *strpět*, aby kolektivní správce hromadné smlouvy uzavíral též s účinky pro jeho autorská díla, nikoliv však již povinnost *držet se* výkonu vlastního práva dílo užít podle § 12 odst. 1 AutZ před středníkem.

Dovodit to lze též teleologickým výkladem. Smyslem uvedeného ustanovení je totiž usnadnit uživateli získání licence ke všem dílům, a nikoliv mu zabránit, aby se s autorem dohodl a užíval jeho dílo se souhlasem. V opačném případě by opravdu bylo možné zcela ztotožnit rozšířenou kolektivní správu práva na provozování vysílání díla a povinnou kolektivní správu práv, která jsou taxativně vypočtena v § 96 AutZ. To by bylo v rozporu nejen se zásadou autonomie vůle, ale též s textem zákona, který tyto instituty jasně odlišuje.

Ve druhé části je třeba reagovat na citovaný názor nauky, že „účinky režimu práv povinně kolektivně spravovaných a režimu tzv. rozšířené kolektivní správy *víceméně* splývají“ (zvýraznění doplněno). Tento názor je skutečně pro velkou část případů pravdivý, neboť zákon umožňuje kolektivnímu správci a uživateli v případě udělování hromadné smlouvy na provozování vysílání díla ujednat si podmínky i proti vůli autora, jehož dílo má být provozováno. V případě uživatelů, kteří hrají hudbu z komerčních rádií a kteří nechtějí uzavírat smlouvu s každým jednotlivým autorem

²Jinak by vůbec nebylo možné ustanovit více zástupců (např. zákonný zástupce a kolizní opatrovník nebo více smluvních zástupců).

³V takových případech mluví o „povinně kolektivně spravovaných právech“ (§ 96), případně stanoví, že jiný než kolektivní výkon těchto práv je nedovolený (§ 96 odst. 2 *in fine*).

bude volba hromadné smlouvy pochopitelná. Na druhou stranu však uvedené tvrzení slůvkem „víceméně“ nechává prostor i pro méně časté případy, kdy si provozovatel vysílání díla ujednal podmínky přímo s jeho autorem. Příkladem takového užití může být univerzitní rádio hrající pouze skladby studentů univerzity s jejich souhlasem. Jiným příkladem, kterého se týká i projednávaný případ, je komerční rádio <http://www.jamendo.com>, které na základě smlouvy zastupuje autory, jejichž hudbu vysílá, a poskytuje jejich jménem licence provozovatelům. Je jistě pochopitelné, že se kolektivní správci snaží tuto konkurenční možnost udělování licence zarazit, nicméně se tím v podstatě staví nad autory samotné, jednájí v rozporu s jejich vůlí i svou vymezenou působností a v konečném důsledku též v rozporu se smyslem a obsahem autorského zákona.

Závěrem proto apelujeme na Ministerstvo kultury, aby vzalo uvedené skutečnosti v potaz a aby jako dozorní orgán vyšetřilo konkrétní podezření z porušení autorského zákona a zneužití oprávnění kolektivního správce, které jsme podrobně popsali a doložili v našem podnětu ze dne 28. 3. 2013.

S pozdravem
Bc. Jakub Michálek
místopředseda Pirátů